Oorlogsbron van de Maand

ALGEMEEN

JANUARI 2017

De *Oorlogsbron van de Maand* is ontwikkeld om tussendoor of als start van een les uit te voeren. Het is een korte opdracht waarbij leerlingen en wellicht ook uzelf worden geïnspireerd om met (een onderdeel van de) geschiedenis aan het werk te gaan. Maar natuurlijk kunt u elk onderdeel altijd verlengen en uitbreiden. Daarbij kunt u gebruik maken van de aanvullende informatie bij deel 4 of kijkt u op een van de websites: **www.kampamersfoort.nl - www.nmkampvught.nl - www.kampwesterbork.nl - www.indischherinneringscentrum.nl**

Werkwijze

De *Oorlogsbron van de Maand* bestaat uit een leerlingenblad en een docentenblad.
Het docentenblad bevat de antwoorden en korte achtergrondinformatie. In deel 4 vindt u een verdieping van het thema.
NB – *Geef bij de start van de opdracht zo weinig mogelijk toelichting. Geef pas meer informatie na het uitvoeren van de introductieopdracht. Laat de leerlingen eerst zelf kijken en (na)denken. Op sommige vragen zijn meerdere antwoorden mogelijk.*

Extra verwerking

Naast deel 1 en 2 vindt u op het docentenblad een (creatieve) verwerkingsopdracht.
Deze opdracht neemt meer tijd in beslag en is bedoeld als verdieping van het thema.

Kerndoel

De *Oorlogsbron van de Maand* voldoet aan *Kerndoel 40*:
De leerling leert historische bronnen te gebruiken om zich een beeld van een tijdvak te vormen of antwoorden te vinden op vragen, en hij leert daarbij ook de eigen cultuurhistorische omgeving te betrekken.

Reactie

Heeft u vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze *Oorlogsbron van de Maand*?
Laat het ons weten via info@kampwesterbork.nl

HERINNERINGSCENTRUM KAMP WESTERBORK
www.kampwesterbork.nl

Indisch Herinneringscentrum BRONBEEK
www.indischherinneringscentrum.nl

Nationaal Monument Kamp Amersfoort
www.kampamersfoort.nl

NATIONAAL MONUMENT KAMP VUGHT
www.nmkampvught.nl

Oorlogsbron van de Maand

LEERLINGENBLAD

JANUARI 2017

INTRODUCTIE

a Bekijk de foto en schrijf de eerste 5 woorden op die bij je opkomen.

b Waar denk je dat deze foto over gaat? Leg je antwoord uit.

c Wat zou je er meer over willen weten? Schrijf 3 vragen op.

KIJK EN DENKVRAGEN

Bekijk de foto en beantwoord de volgende vragen:

a Zoom zoveel mogelijk in op de mensen op de achtergrond.
Hoeveel mannen, vrouwen of kinderen zie je?

b Wat hebben de mensen bij zich?

c Bekijk de man op de voorgrond. Wat draagt hij bij zich?

d Beschrijf de houding van de man op de voorgrond.

e Wie heeft de foto genomen, denk je? Een collega? Een toevallige omstander, een beroepsfotograaf? Waarom denk je dat?

f Waarom zou deze foto gemaakt zijn?

Oorlogsbron van de Maand

DOCENTENBLAD

JANUARI 2017

DEEL 1

INTRODUCTIE

a. Bekijk de foto en schrijf de eerste 5 woorden op die bij je opkomen.
b. Waar denk je dat deze foto over gaat? Leg je antwoord uit.
c. Wat zou je er meer over willen weten? Schrijf 3 vragen op.

Bespreek

Bespreek de antwoorden. Inventariseer wat de leerlingen willen weten.

Informatie

Op de foto is een groep gevangenen te zien die kamp Westerbork wordt binnengebracht.
Op de voorgrond poseert een lid van de Ordnungspolizei uit Bremen.
De foto is begin oktober 1942 gemaakt.

DEEL 2

KIJK EN DENKVRAGEN

a. Zoom zoveel mogelijk in op de mensen op de achtergrond.
Hoeveel mannen, vrouwen of kinderen zie je?
Antwoord – De groep mensen op de achtergrond lijkt alleen uit mannen te bestaan.

b. Wat hebben de mensen bij zich?
Antwoord – Rugzakken en bundels met dekens of kleren.

c. Bekijk de man op de voorgrond. Wat draagt hij bij zich?
Antwoord – Hij is bewapend en draagt de uitrusting van een militair.

d. Beschrijf de houding van de man op de voorgrond.
Verschillende antwoorden mogelijk – Eigen interpretatie van de leerling. Bijv. trots of voldaan.

e. Wie heeft de foto genomen, denk je? Een collega? Een toevallige omstander, een beroepsfotograaf? Waarom denk je dat?
Antwoord – De foto is gemaakt door een ander lid van de Ordnungspolizei, de bataljonsfotograaf. De man op de foto staat ontspannen te poseren.

f. Waarom zou deze foto gemaakt zijn?
Antwoord – Als herinnering aan zijn inzet in Nederland.

DEEL 3

EXTRA (CREATIEVE) VERWERKING

De leden van de Ordnungspolizei Bremen werden na de oorlog een half jaar opgesloten in een kamp voor militairen. Daarna werden ze vrijgelaten, zonder voor een rechter te zijn verschenen. De meesten werkten vanaf 1946 weer voor de politie in Bremen. In de jaren zestig werd tegen de voormalige commandant een rechtszaak aangespannen.

Getuige Karl R., oud lid van de Ordnungspolizei – Bremen:
"De kameraden melden zich graag aan voor de transporten, omdat je daarna drie dagen verlof kreeg. Jodentransporten boden ons de mogelijkheid ons even te ontspannen".

Anonieme getuige, oud lid van de Ordnungspolizei – Bremen:
"Ik had toen noch nu een schuldgevoel. Ik was zo'n kleine schakel dat ik aan dit alles niets had kunnen veranderen."

De bataljonscommandant:
"Ik wist alleen dat de transporten naar het Oosten gingen, als er al van Auschwitz sprake zou zijn geweest, had die naam net als die van andere concentratiekampen de meesten weinig gezegd."

Opdracht

Jij doet als journalist van een Nederlandse krant verslag van het proces tegen de voormalige commandant. Schrijf hiervoor een artikel van 300 woorden, waarin je de bovenstaande citaten en de foto gebruikt. Je docent heeft extra informatie over de inzet van de Ordnungspolizei tijdens de Tweede Wereldoorlog.

DEEL 4

AANVULLENDE INFORMATIE

Door de anti-Joodse maatregelen van de nazi's raakten veel Joodse mannen in de loop van 1941 werkloos. Vanaf januari 1942 kregen duizenden van deze mannen een oproep voor gedwongen tewerkstelling in een werkkamp. De meeste van deze kampen lagen in het Noorden en Oosten van Nederland. Tussen 1 en 4 oktober 1942 verschenen Duitse militairen en leden van de Duitse Ordnungspolizei bij de werkkampen en ontruimden deze. In de nacht van 2 op 3 oktober 1942 vond in veel Nederlandse steden een razzia plaats, waarbij gezinsleden van de mannen werden opgepakt. Ook de Nederlandse Marechaussee en politie werden ingezet om Joden op te pakken en over te brengen naar kamp Westerbork.

Op deze foto is een lid van de Bremer Ordnungspolizei te zien, die werd ingezet bij het overbrengen van de gevangenen naar kamp Westerbork. Hij poseert voor de bataljonsfotograaf.
Op de achtergrond zie je een groep gevangenen die het kamp wordt binnengebracht.
Binnen een paar dagen groeide de kampbevolking van 3.000 tot 15.000 personen. Bij de razzia van 2-3 oktober 1942 werden duizenden Joodse mannen, vrouwen en kinderen tegelijkertijd opgepakt en naar kamp Westerbork gevoerd. De meesten van hen bleven er slechts korte tijd en werden na enkele dagen of weken doorgevoerd naar de vernietigingskampen.

De Ordnungspolizei, door hun groene uniform ook wel Grüne Polizei genoemd, voerde traditionele politietaken uit. Vanaf 1938 werden de reserve-bataljons van de Ordnungspolizei vaker ingeschakeld binnen het Duitse leger.

Na de inval in de Sovjetunie werden speciale Einsatzgruppen in het leven geroepen die partizanen en andere 'vijanden van het Duitse Volk' moesten vermoorden. In de praktijk betrof dit vooral Joden. Vanaf 1942 werden de bataljons van de Ordnungspolizei ook in Nederland ingezet. Zij hadden de taak toezicht te houden op de Nederlandse politie en brandweer en de reorganisatie en opleiding van deze korpsen te begeleiden.

De Ordnungspolizei was in kamp Westerbork onder andere verantwoordelijk voor de begeleiding van de transporten naar het Oosten. Speciaal voor hen was een rijtuig aan de trein gekoppeld. Voor de mannen was het transport een soort 'uitje', een mogelijkheid te ontkomen aan de sleur van het kazerneleven. Als bonus kregen ze drie dagen verlof en de mogelijkheid de familie te bezoeken. Ze begeleiden de transporten tot in Auschwitz-Birkenau. Na de selecties en het deponeren van de bagage op het perron, trokken de bewakers zich terug in een SS-gebouw om vervolgens met het volgende transport weer te vertrekken. Volgens historisch onderzoeker Karl Schneider wisten de mannen vanaf het eerste transport duidelijk wat er zou gaan gebeuren met de door hen begeleide gevangenen.

Op de website www.joodsewerkkampen.nl vindt u meer informatie over de Joodse werkkampen. Vanaf **21 oktober 2016 t/m 31 maart 2017** is in het Herinneringscentrum Kamp Westerbork de tentoonstelling 'De bewakers van Westerbork' te zien. Onder dezelfde titel is een boek over dit thema verschenen, geschreven door onderzoeker Frank van Riet.

Naar Kamp Westerbork?!

De originele foto is te zien in Kamp Westerbork. U bent van harte welkom om Kamp Westerbork te bezoeken. *Meer informatie hierover kunt u vinden op* www.kampwesterbork.nl

Bronvermelding
Heeft u vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze *Oorlogsbron van de Maand? Laat het ons weten* via info@kampwesterbork.nl